

פרשת קדושים – ואהבת לרעך כמוך

יחידת הפסוקים: ויקרא י"ט, י"ח
רעיון מרכזי / מוקד: להתייחס לזולת כפי שהיינו רוצים שיתייחסו אלינו
פסוק מרכזי: "וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ, אֲנִי ה'"

פתיחה:

נתחיל בהשמעת שיר: "אמר רבי עקיבא ואהבת לרעך כמוך (אפשר להשמיע גם תוך כדי פעילות הפתיחה. ניתן לחתוך כבר אחרי 2 דקות).

<https://www.youtube.com/watch?v=-rw5bqXeEvg>

אפשרות שניה להשמעה, בלחן אחר:

https://www.youtube.com/watch?v=6e_q8ol-XsQ

- נתרגל בכיתה "הליכת אמון": נתחלק לזוגות. בכל זוג מחליטים מיהו "א" ומיהו "ב". בהתחלה א' הוא המוביל, ב' הוא המובל. ב' עוצם את עיניו, ו-א' מוביל אותו. על א' לרכוש את אמונו של ב' בכך שהוא ישמור על ב', וידאג ש-ב' לא יתקל בדרכו בחפצים, בילדים או בקירות. לאחר דקה וחצי מחליפים. חוזרים על אותו התרגיל למשך דקה וחצי נוספות.
- נתכנס חזרה ונבקש לשמוע חוויות: איך היה? פחדתם? בטחתם בבן הזוג? איך היה להחליף תפקידים?
והשאלה המרכזית – איך הייתם רוצים (מצפים) מבין הזוג שלכם לשמור עליכם? (לכוון לתשובה: "הייתי מצפה שישמור עלי כמו שהיה רוצה שישמרו עליו, או, כמו שהוא שומר ודואג לעצמו")

המצווה:

נשאל את התלמידים מי מכיר את המשפט 'ואהבת לרעך כמוך'?
מי יודע מהיכן לקוח המשפט הזה?
נכון, מהפרק שלנו בתורה. זו מצווה חשובה שעליה אמר החכם רבי עקיבא שהיא **כלל גדול בתורה**. נחזור ואתר את המצווה, ונקרא אותה מתוך הפרק.

לא תקם ולא תטר את בני עמך

וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ

אֲנִי ה':

נדבר עם הילדים על המילה 'כמוך'.

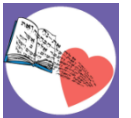
איך אפשר בכלל לאהבו את האחר כמו שאני אוהב את עצמי?.. הרי זה לא הגיוני...
הלל הזקן, החכם הגדול שחי בימי בית המקדש השני לימד אותנו כיצד מקיימים את המצווה,
בצורה שמתנהגים כלפי הזולת: **'מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך!'**

ובצורה חיובית, כפי שכתב הרמב"ם בספר משנה תורה בהלכות דעות פרק ג:
'מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך, לפיכך צריך
לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו'

אם כך, מצאנו את התשובה. כיצד מקיימים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך?" כאשר חושבים
כיצד הזולת היה רוצה שיתנהגו איתו.
אז נקשה: נעם אוהב דורטוס ושי אוהב שוקולד. שי רוצה לשמח את נועם, מה יקנה לו –
דורטוס או שוקולד? הרי אם "ואהבת לרעך כמוך", אז הכי הגיוני היה ששי יקנה לנועם מה ששי
אוהב, כמוך...
נשמע את תשובות הילדים.

הרחבה

- נאמר לתלמידים: תארו לעצמכם עולם בו כל אחד דואג אך ורק לעצמו... איך יראה עולם כזה?
- נדמיינ בית בו אימא מסדרת רק את הדברים שלה, אבא עושה קניות רק לעצמו, אחות גדולה מבשלת רק לעצמה ואח גדול שוטף רק את הכלים שלו... לא ניתן היה לחיות בעולם! כל החיים המשותפים שלנו עם בני אדם מושתתים על הכלל של "ואהבת לרעך כמוך". ברור שכל אחד דואג לשני כמיטב יכולתו.
- נכתוב על הלוח, או פתקים [ונתלה על הלוח]: "ואהבת לרעך כמוך בשבילי זה..." ונערוך סבב בין התלמידים בו כל אחד ישלים את המשפט לפי הבנתו.
דוגמאות אפשריות:
 - להיות נחמד ולהשכין שלום.
 - לעשות דברים קטנים למען האחר (לא דברים עצומים).
 - לעזור לאנשים שזקוקים לעזרה.
 - לתרום לזולת ולחשוב על האחר.
 - לדאוג לאחרים כמו שאני דואג לעצמי.
 - לא להיות אגואיסט.
 - לכבוד אחרים כמו שאני רוצה שיכבדו אותי.
 - לעזור לאחר בלי לצפות לתמורה.
 - לקבל את השונה, גם אם הוא חושב אחרת.
 - להרגיש שעם ישראל מאוחד ושלם.
 - להקשיב לחבר ולכל אדם.

- נספר שהאר"י הקדוש ייסד מנהג שכל אדם יקבל על עצמו לפני תפילת שחרית לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך": "קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת, צריך שיקבל עליו מצוות ואהבת לרעך כמוך. ויכוון לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו". (ר' חיים ויטאל, הקדמת האר"י הקדוש ל"שער הכוונות" לאר"י, צפת, המאה ה-16)
- נבין שלא תמיד קל לקיים את זה! זה דורש מאתנו להיות כנים וישרים עם עצמנו, וכן לעצור ולחשוב לפני שפועלים בקבוצה. למשל: ראיתי אתמול מישהו מהכיתה נופל מהאופניים בצורה מביכה. אני מגיע בבוקר לכיתה ורוצה לספר לתלמידים על הפדיחה שהייתה לאותו ילד.
- נדון: מה אני אמור לעשות לפני שאני מספר?
 - ראשית, לעצור ולחשוב. לא לתת למילים לצאת מהפה בלי מחשבה.
 - לשאול את עצמי: האם היה לי נעים שיספרו עליי דבר כזה? להיות כן וישר עם עצמי ולא לשכנע את עצמי ש"זה ממש לא היה אכפת לי".
 - להבין שגם אם לי לא היה אכפת, רוב הילדים לא היו רוצים שיספרו עליהם דבר כזה.
- נבקש דוגמאות נוספות ל"מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך".
- אפשר להציע לתלמידים לרשום איך לא היו רוצים שיתנהגו כלפיהם (בעילום שם), ולהחליף פתקים; או לכתוב איחול מה היה רוצה שיהיה לו, ולהפכם לאיחול לזולתו.. זו גם ההזדמנות לתלמידים לומר בפני הכיתה אלו דברים מציקים להם, או מצערים אותם (כינויי שמות וכיו"ב).
- נלמד מה רש"י אומר על "ואהבת לרעך כמוך": רש"י מצטט את רבי עקיבא, שאומר ש"זה כלל גדול בתורה".
- כל המצוות של בין אדם לחברו נכללות למעשה במצווה "ואהבת לרעך כמוך". זהו ציווי כללי, שמשמעותו המעשית היא רחבה מאוד. "ואהבת לרעך כמוך" הוא יסוד לקיום הרבה מאוד מצוות. אם אדם אוהב את הזולת, הוא נמנע מלעבור על הרבה מאוד איסורים שבין אדם לחברו, והוא יקיים את מצוות העשה שבין אדם לחברו, כמו צדקה, השבת אבדה וכו'.
- נתייחס לסוף הפסוק: "אני ה'".

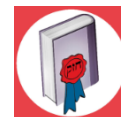
פעילות נוספת

- נשחק את משחק "סולמות וחבלים" (לוח משחק ומקרים – מצורפים בסוף המערך). אפשר להתחלק לקבוצות ולשחק בכמה מוקדים במקביל.
- נסביר את מהלך המשחק:
 - ישנן משבצות שמהן יוצאים גם סולם וגם חבל.
 - כאשר מגיעים למשבצת כזו מרימים פתק.
 - בכל פתק ישנו מקרה.
 - מקריאים את המקרה בקול ומחליטים: האם זה מקרה של "ואהבת לרעך כמוך" או לא? אם מדובר במקרה של "ואהבת" - עולים בסולם, ואם לא - יורדים בחבל.
 - ישנם גם פתקים ריקים. מי שיוצא לו פתק ריק מתבקש לספר סיפור אישי שלו בו קיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך", ולאחר שיספר – מוזמן לעלות בסולם.

- מנצח – מי שמגיע ראשון למשבצת עליה המספר 100 (הכוונה מגיע ונשאר. כלומר אם היה על 97 ויצא לו בקובייה 4 – הוא הולך ל- 98, 99, 100 ואז חוזר צעד ל- 99, כי עליו לצעוד ארבעה צעדים ולא ניתן להישאר במקום. אם יוצא לו בקובייה 3 – הוא מנצח).

סיכום:

- נאמר לתלמידים: בשיעור למדנו עד כמה חשוב לחיות כל המזמן במודעות של "ואהבת לרעך כמוך". כעת ננסה להעביר את זה לחיי היום-יום שלנו.
- נחלק לכל תלמיד דף משימה "ואהבתי" (מצורף), ונבקש למלא כמה שיותר דברים בכמה שיותר קטגוריות.
- ניתן כמה דקות לעבודה (יחידנית או בזוגות) ונעבור בזריזות על הדף.
- נכין תעודת זהות למצווה שלמדנו בשיעור זה:
- נאחל לתלמידים שיזכו לקיים את מה שלמדנו וליצור עולם טוב יותר ונעים יותר.
- נשמע את השיר "ואהבת לרעך כמוך", של מידד טסה (2:14 דקות):
<https://www.youtube.com/watch?v=cZns4Duv05w>
- אפשר גם להכין מצגת של תמונות של מעשים טובים של ילדי הכיתה ולהכין קליפ
- אפשר להכריז על יום 'ואהבת' כיתתי או בית ספרי.

לוח סולמות וחבלים

סיום

התחלה

פתקים למשחק סולמות וחבלים (שימו לב – יש גם פתקים ריקים)

1. בבית הספר מתקיים חידון, ורק מתמודד אחד מכל כיתה יכול לעלות לחידון. חברי ואני השגנו מספר נקודות זהה... לבסוף וויתרתי לו.

2. בהפסקה חבר ואני שיחקנו כדורגל. פתאום הגיע ילד מכיתה אחרת וביקש להצטרף. בפעם הקודמת שצירפנו אותו הקבוצה הפסידה בגללו, הוא משחק ממש גרוע... התלבטנו ובסוף צירפנו אותו!

3. חברי מתקשה בלימודים וביקש שאחרי הצהריים אלמד איתו למבחן. בפעם הקודמת שלמדנו יחד לקח לו זמן רב להבין ובסוף חלק מהחומר הוא שכח מרוב ההתרגשות והלחץ של המבחן. ידעתי שאם אני לומד איתו זה ייקח לי את כל אחרי הצהריים, אז פשוט אמרתי לו שאני לא יכול הפעם וזהו.

4. בהפסקה ניגש חבר שרצה את הכדור שלי. באותה הפסקה תכננתי להחליף קלפים ולא לשחק בכדור – אז נתתי לו בשמחה. למה לא?

5. ליום הולדתי הזמנתי את כל תלמידי הכיתה, חוץ משני תלמידים שממש לא רציתי שיבואו...

6. היום תלמיד אחד היה חסר כי היה חולה. המורה חיפשה מתנדב שילך לבקר אותו ויביא לו שיעורי בית. אותו תלמיד גר ממש רחוק מהבית שלי וידעתי שאם אלך זה "יגמור" לי את כל זמני הפנוי... התלבטתי ובכל זאת החלטתי ללכת לבקרו.

7. חבר ביקש ממני ללוות אותו הביתה כי בדרך הלך ראה ליד השביל כלב משוחרר. הסברתי לו שהכלב מן הסתם כבר הלך מזמן, אבל הוא עדיין פחד ורצה ליווי. בשבילי זה קצת מאריך את הדרך, אבל הסכמתי.

8. בסוף היום נשאר בחניית בית הספר ילד אחד בודד. כנראה פספס את ההסעה. בעיה שלו. עברתי לידו והתעלמתי. כך ילמד לקח בפעם הבאה להזדרז יותר. אין לי זמן לבזבז על ילדים קטנים.

9. בתחנת האוטובוס חיכינו שלושתנו – אדם עיוור, חבר ואני. רציתי לפטפט עם החבר שלי אבל העיוור כל שנייה שאל אותנו מה מספר האוטובוס שעובר ועוד כל מיני שאלות. למרות שזה קטע לנו את רצף השיחה – ענינו לו בשמחה.

10. מצאתי עגיל בחצר בית ספר, פרסמתי מודעת השבת אבדה והחזרתי אותו לילדה שאיבדה.

11. אחרי הצהרים דפק על הדלת שלנו הילד של השכנים. הוא רצה גזר בשביל שאימא תכין ארוחת ערב. סירבתי להביא לו – למה שאתן לו משהו משלי? שילך לשכן אחר. אולי שם.

12. בהפסקה ראיתי ילד עצוב. ניגשתי אליו, דיברתי איתו ועודדתי אותו עד שראיתי שכבר איננו עצוב.

13. ראינו מישהו מוזר הולך ברחוב. הצבענו עליו ודיברנו עליו.

14. אימא ביקשה שאלך לפנות את הזבל לפח האשפה השכונתי. צחקי ואמרתי לה: "אני לא עבד!"

15. ילד מהכיתה התחיל להרכיב משקפיים חדשים וכולם צחקו עליו.

דף משימה – "ואהבתי"

עליכם למלא בתוך כל לב כמה שיותר דברים מעשיים שתוכלו לבצע ולהרבות את "ואהבת לרעך כמוך".

ואהבתי – בכיתה שלי...

ואהבתי – במשפחה שלי...

ואהבתי – בשכונה שלי...

ואהבתי – עם החברים שלי
